ÎMBOGĂȚIREA ILICITĂ: ASPECTE TEORETICO-PRACTICE

ILLICIT ENRICHMENT: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

Petru VÎRLAN, doctorand,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: The novelty dimension of the thesis is marked by the fact that it represents a unitary and complex research of the phenomenon of illicit enrichment criminality in a narrow sense, where the issues regarding the criminal responsibility for the crimes under art. 230^2 CP, in particular, emphasizing the contradictory opinions in the doctrine regarding the legal framing of the harmful facts and, as a result, proposals for the improvement of the normative framework so that it meets the requirements imposed by the principle of the lawfulness of the criminality.

The theoretical importance of the thesis consists in the fact that the research was subjected to the main ideas within a vast theoretical and practical material regarding the complexity of the offenses stipulated in art. 230^2 CP RM, being addressed problematic aspects of qualification or identified shortcomings of criminal-law criminality. The applicative value of the thesis is evidenced by the fact that it can be qualified as a theoretical basis for future adjoining investigations in the field of criminal law, as well as in the process of legislation and application of the norms stipulated in art. 230^2 CP RM.

Cuvinte-cheie: *îmbogățirea ilicită, active, funcționar public, persoană publică, intenție directă.*

O problemă critică care face obiectul unei dezbateri continue se referă la compatibilitatea îmbogățirii ilicite cu principiile drepturilor omului și la preocupările legate de percepția inversării sarcinii probei. Experiență în mai multe state care le-au depășit provocările legate de incriminarea îmbogățirii ilicite pot fi depășite și coordonate cu actele în vigoare.

Considerată într-un context mai larg, este întrebarea dacă interesul public justifică incriminarea îmbogățirii ilicite, o reducere care conține o formă de prezumție. În acest sens, mai multe practici, precum și au apărut jurisprudența care reconciliază astfel de prezumții cu respectul pentru protecția drepturilor omului. De exemplu, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului Drepturile omului clar clarifică faptul că prezumția de nevinovăție nu împiedică legiuitorilor de a crea norme de incriminare care să conțină o prezumție prin lege atâta timp cât principiile raționalității și proporționalității sunt respectate în mod corespunzător.

În afară de aspectele de fond ale studiului, au fost evidențiate cercetările efectuate pentru acest studiu că proiectarea și implementarea structurilor guvernamentale sunt esențiale pentru a se asigura că acestea este pe deplin respectat articolului 2 al Pactului internațional privind drepturile civile și politice (ICCPR).

Statutul și existența măsurilor legislative, administrative și judiciare pentru punerea în aplicare a acestor drepturi trebuie luată în considerare din punctul de vedere al eliminării corupției. O relevanță deosebită este dacă instituțiile implicate în investigarea, urmărirea penală și judecarea îmbogățirii ilicite sunt monitorizate corespunzător, responsabile, resursate și instruite astfel încât să fie în măsură să pună în aplicare obligațiile asumate în temeiul ICCPR și să urmărească traseele banilor corupți.

Orice legislație penală privind îmbogățirea ilicită ar trebui adaptată nevoilor speciale și preocupările țării, în special în ceea ce privește aspectele legislative, administrative și măsurile judiciare, inclusiv rolul și limitele procuraturii.

Criminalitatea dual rămâne un obstacol în cooperarea internațională care implică îmbogățirea ilicită. Aceasta este o provocare cu care se confruntă multe dintre țările care pun în judecată acest lucru, în special atunci când nu sunt făcute efecte, înainte de a solicita asistență, pentru a verifica dacă comportamentul care stă la baza cererii constituie o infracțiune incriminată în jurisdicția solicitată.

În toate jurisdicțiile revizuite, legea privind îmbogățirea ilicită abordează recuperarea bunurile obținute în mod ilicit. Cu toate acestea, rămâne o lipsă de date statistice solide cu care să stabilească dacă astfel de legi au contribuit efectiv la recuperarea activelor. Dovezile disponibile sunt amestecate, iar motivele care stau la baza rezultatelor mixte sunt dificil de determinat. O posibilitate este ca condamnările pentru îmbogățirea ilicită să ducă sancționarea pentru aceiași faptă cu o altă componență de infracțiune ce încalcă principiul non bis in idem.

În Republica Moldova La 23.12.2013, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea Republicii Moldova pentru modificarea şi completarea unor acte legislative [1]. Printre altele, conform acestei legi, Codul penal a fost completat cu articolul 330^2 .

Adoptarea art.330^2 CP RM îşi este în baza în art.20 al Convenţiei ONU împotriva corupţiei [2]. La 06.07.2007, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea Republicii Moldova pentru ratificarea Convenţiei ONU împotriva corupţiei. Potrivit art.20 al Convenţiei ONU împotriva corupţiei, „sub rezerva Constituţiei sale şi a principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, fiecare stat Parte are în vedere să adopte măsurile legislative şi alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracţiune, în cazul în care actele au fost săvârşite cu intenţie, îmbogăţirii ilicite, adică o mărire substanţială a patrimoniului unui agent public pe care acesta n-o poate justifica rezonabil în raport cu veniturile sale legitime”.

Nota informativă la proiectul care stă la baza adoptării la 23.12.2013 a Legii pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, aflăm: „Mai multe state au optat pentru includerea în legislaţia naţională a componenţei de îmbogăţire ilicită. Printre acestea, amintim Argentina, Ecuador, El Salvador, Paraguay, Peru,

Venezuela, Hong Kong etc. La nivel european, o asemenea componenţă de infracţiune se regăseşte în legislaţia Ucrainei şi Lituaniei.

Din considerentele evocate supra, legiuitorul a incriminat faptele reunite sub denumirea marginală de îmbogățire ilicită. În art.330[2] CP RM, sub denumirea marginală de îmbogățire ilicită, sunt reunite două variante-tip de infracțiuni.

Prima variantă-tip de infracţiune, specificată la alin.(1) art.330[2] CP RM, constă în deţinerea de către o persoană cu funcţie de răspundere sau de către o persoană publică, personal sau prin intermediul unor terţi, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depăşeşte substanţial mijloacele dobândite şi s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obţinute licit.

La rândul ei, cea de-a doua variantă-tip de Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art.330[2] „îmbogățirea ilicită" din codul penal: controverse, soluții, perspective infracțiune, prevăzută la alin.(2) art.330[2] CP RM, se exprimă în deţinerea de către o persoană cu funcţie de demnitate publică, personal sau prin intermediul unor terţi, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depăşeşte substanţial mijloacele dobândite şi s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obţinute licit.

În practică prezenta normă este foarte greu de aplicat de la introducerea în Codul Penal a unei noi pedepse pentru îmbogățirea ilicită, procurorii recunosc că au rezerve în privința pornirii dosarelor penale în baza acestui articol.

Un caz de îmbogățire ilicită este suspectat fostul președinte al Judecătoriei sectorului Râșcani, Oleg Melniciuc, de comiterea acestei infracțiuni. Experții au dubii că această cauză penală are sorți de izbândă în judecată, din cauza unor formulări vagi din lege și a unei interpretări date de Curtea Constituțională.

În scopul perfecționării legii penale, au fost formulate următoarele propuneri *de lege ferenda* art.330[2] CP RM apare, după caz, în una din următoarele ipostaze: a) reprezintă o normă specială în raport cu art.199 sau 323 CP RM (în cazul în care faptele generatoare de venituri ilicite au o sorginte penală); b) nu reprezintă o normă specială în raport cu art.199 sau 323 CP RM (în cazul în care faptele generatoare de venituri ilicite au o sorginte nepenală); c) incriminează un caz special de complicitate la faptele generatoare de venituri ilicite, de sorginte penală sau nepenală. În scopul perfecționării art.330[2] CP RM, propunem ca dispoziția acestuia să fie reformulată după cum urmează: „(1) Deţinerea de către o persoană publică, personal sau prin intermediul unor terţi, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depăşeşte cu 1 mil. de lei sau mai mult mijloacele dobândite şi s-a constatat, în baza probelor, că acestea au fost obţinute ilicit de către o altă persoană... (2) Deţinerea de către o persoană cu funcție de demnitate publică, personal sau prin intermediul unor terţi, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depăşeşte cu 1 mil. de lei sau mai mult mijloacele dobândite şi s-a constatat, în baza probelor, că acestea au fost obţinute ilicit de către o altă per-

soană... (3) Subiectului infracțiunilor prevăzute de prezentul articol nu i se aplică răspunderea în baza unui alt articol pentru primirea bunurilor de la persoana care le-a obținut ilicit".

Această infracțiune își are originea încă în 1936, un senator al statului în Argentina, numit Rodolfo Corominas Segura călătorise cu trenul de la domiciliul său din Mendoza până la Buenos Aires, când se întâlnea cu un funcționar public care arăta bogățiile pe care le-a acumulat de la preluarea ofițerului, bogăția pe care Corominas Segura a simțit-o nu ar fi putut să vină de la o legitimă sursă. Inspirat, Corominas Segura a prezentat un proiect de lege care stipula că guvernul ar fi penalizează „oficialii publici care dobândesc avere fără a putea să-și dovedească legitimitatea sursă[3]". Deși acest proiect de lege nu a devenit niciodată lege, proiecte similare au fost introduse succesiv până în 1964.

În India, îmbogățirea ilicită a fost inițial adoptată ca măsură probatorie, mai degrabă decât ca o crimă. Secțiunea 5 (3) din Legea privind prevenirea corupției prevede o regulă probatorie permițând urmăririi penale să demonstreze că a comis o corupție enumerată(luare de mită, comerțul cu infracțiuni, deturnarea proprietății publice și conduita criminală în executarea sarcinilor prevăzute la punctele 5.1.a-5.1.d), prin demonstrarea faptului că acuzatul (a) avea bunuri disproporționate față de sau venitul ei cunoscut și (b) nu au avut o explicație satisfăcătoare pentru ei. Această este o regulă cu totul nouă a fost implementate cu controverse deoarece, așa cum a fost interpretat, procuratura nu avea nevoie să prezinte dovezi ale unui act corupt pentru a obține o condamnare. În același timp, secțiunea 5 (3) nu ar putea da motive pentru o condamnare în sine.

În 1964, ca urmare a modificărilor aduse legislației existente, Argentina și India au devenit primele țări să incrimineze îmbogățirea ilicită. În India, statutul definește drept îmbogățire ilicită ca posesie a resurselor „pentru care funcționarul public nu poate răspunde în mod satisfăcător", în timp ce Argentina definește acest lucru drept „eșecul" de a justifica originea oricărei îmbogățire apreciabilă pentru sine sau pentru o terță parte. În cei 20 de ani de la îmbogățirea ilicită a fost criminalizată în Argentina și India, au fost introduse dispoziții în Brunei Darussalam, Columbia, Ecuador, Republica Egipt, Republica Dominicană, Pakistan și Senegal. Până în 1990, ilicită îmbogățirea a fost criminalizată în cel puțin 10 țări, până în anul 2000 în mai mult de 20 de țări.

Iar până în 2010 în mai mult de 40 de state. La fel ca în India, unele dintre aceste țări pur și simplu au incriminat dispozițiile care existau deja în temeiul dreptului lor de probă.

Pentru alții, îmbogățirea ilicită a fost un concept nou și un instrument radical împotriva corupție. Incriminarea îmbogățirii ilicite în trei convenții internaționale anticorupție accelerează fără îndoială adoptarea de noi norme în acest sens. Îmbogățirea a fost prima dată inclusă în Convenția interamericană îm-

potriva corupției (IACAC), adoptată de Organizația Statelor Americane în 1996, apoi în Convenția Uniunii Africane privind Prevenirea și combaterea corupției (AUCPCC), aprobată în 2003 și definitiv în 2004 UNCAC, aprobată și în 2003 și intrat în vigoare în 2005. La nivel regional, îmbogățirea ilicită a fost, de asemenea, inclusă în Comunitatea Economică din Africa de Vest (ECOWAS) privind lupta împotriva corupției, adoptată în decembrie 2001 dar care nu este încă în vigoare.[4]

IACAC este singura convenție în care îmbogățirea ilicită este cu titlu obligatoriu restul vin cu titlu de recomandare. Atunci când au ratificat IACAC, atât Canada, cât și Statele Unite au exprimat rezerve cu privire la incriminarea îmbogățirii ilicite, invocând incompatibilitatea cu principiile constituționale și ale drepturilor omului, în special prezumția de nevinovăție. A continuat controversa în timpul negocierilor UNCAC, unele autorități susținând că dispoziția privind îmbogățirea ilicită ar trebui să fi renunțat, iar altele sugerând că ar trebui să se treacă la capitolul prevenire și prevăd numai sancțiuni administrative.

În cele din urmă, UNCAC a adoptat o îmbogățire ilicită ca a infracțiune și să considere incriminarea îmbogățirii ilicite, sub rezerva cerințelor constituției lor și principiile fundamentale ale sistemelor lor juridice.

Analizînd componența infracțiunii de îmbogățire ilicită vedem că **obiectul juridic special al infracţiunii prevăzute la alin.(l) art.330[2] CP RM** îl constituie relaţiile sociale cu privire la buna desfăşurare a activității de serviciu în sfera publică.[5]

Definind obiectul juridic special al infracţiunii activității de serviciu în sfera publică (îmbogățirea ilicită), A. Gauhman menţionează că acesta constă din „acele relaţii sociale care asigură autoritatea legitimă a autorităţilor publice centrale şi locale” . Klepițchii susține că acesta constă în „funcționarea legală, corectă, în interesele societății și ale statului a aparatului de stat” . V. Dobrinoiu rezumă că „fără îndeplinirea acestor îndatoriri, funcţionarea organizaţiilor de stat şi publice nu ar fi posibilă; de aceea, în cazul infracţiunilor de serviciu, accentul ocrotirii penale cade, în primul rând, pe relaţiile sociale condiţionate, sub aspectul formării, desfăşurării şi dezvoltării lor, pe aducerea la îndeplinire a sarcinilor de serviciu şi numai în al doilea rând, pe cale de consecinţă, pe relaţiile sociale privitoare la activitatea acestor organizaţii” .

Într-un final autorul vine cu următoarea definiție: *obiectul juridic special al infracţiunilor legate de îmbogățire ilicită* îl formează relaţiile sociale care apar şi se dezvoltă în legătură cu buna exercitare a activității de serviciu în sfera publică, care presupune respectarea de către persoanele publice, persoanele publice străine, funcționarii internaționali și persoanele cu funcție de demnitate publică a obligației de a nu deține bunuri obținute ilicit a cărui valoare depășește substanțial mijloacele dobândite legal .

Menționăm că nu toate infracțiunile au **obiect material**; el există numai în cazul în care valoarea socială ocrotită, asupra căreia atentează făptuitorul, se proiectează într-o entitate materială, astfel încât relațiile sociale sînt vătămate sau amenințate prin intermediul acestei entități. În felul acesta, obiectul juridic al infracțiunii și obiectul material al infracțiunii se corelează ca o categorie socială și o categorie corporală (materială).

Nu toate entitățile aflate în aria relației sociale pot avea calitatea de obiect material al infracțiunii, ci doar acele care, spre deosebire de fenomenele ideale, au o natură corporală și care, fiind influențate, fac posibilă fixarea acesteia prin percepția de afară.

Obiectul material e format din bunul, lucrul sau persoana împotriva căruia se îndreaptă acţiunea-inacţiunea incriminată şi asupra căruia se răsfrâng urmările provocate, aducându-se astfel atingere relaţiilor sociale ocrotite de norma de drept penal. Obiectul material nu există la orice infracţiune, ci numai la acelea la care valoarea socială ocrotită constă sau se exprimă într-o entitate materială. Prin urmare, obiectul material al infracțiunii constă în entitatea materială asupra căreia se îndreaptă fapta nemijlocită infracțională, prin al cărei intermediu se aduce atingere obiectului juridic al infracțiunii.

De aici rezultă că **obiectul material sau imaterial** al infracţiunii examinate îl reprezintă bunurile care îndeplinesc cumulativ următoarele două condiții: 1) valoarea lor depășește substanțial valoarea mijloacelor dobândite; 2) aceste bunuri nu aveau cum să fie obținute licit.[6]

Un alt element obiectiv este **latura obiectivă** reprezintă aspectul exterior al comportamentului persoanei ce a comis o infracțiune. Ea cuprinde fapta prejudiciabilă, ilegală care se săvârșește într-un anumit loc și într-o anumită perioadă de timp, prin intermediul unui anumit mijloc sau unei anumite metode. De asemenea, în conținutul acesteia sînt incluse urmările prejudiciabile care s-au produs ori s-ar fi putut produce ca rezultat al săvârșirii faptei.

Prin „deţinere” se înţelege stăpânirea acestor bunuri – în mod ascuns sau deschis – în sfera de posesie a făptuitorului (pe contul bancar, în caseta de valori închiriată la o bancă, asupra făptuitorului, în locuinţă sau în altă încăpere aparținând acestuia, la locul de muncă al făptuitorului, pe terenul din preajma casei acestuia, în ascunzătoare etc.). Într-o manieră similară, de exemplu, în Hong Kong, în Ordonanța cu privire la prevenirea corupției [7], la lit.b) alin.(1) art.10, se menționează despre fapta celui „care deține controlul asupra unor resurse pecuniare sau a unor bunuri disproporţionate faţă de veniturile sale”. O sintagmă similară este folosită la: lit.b) alin.(1) art.31 din Legea Regatului Lesotho cu privire la prevenirea corupției și a infracțiunilor economice;

Considerăm că beneficierea de bunurile obținute ilicit constituie scopul final al infracţiunii prevăzute la alin.(1) art.330^2 CP RM. În aceste condiții, este

obligatorie existenţa unei perioade suficiente de timp care să permită deținerii să devină relevantă juridic. Pentru aceasta, făptuitorul trebuie să dorească să păstreze bunurile în sfera sa de stăpânire. O asemenea dorință lipsește atunci când, imediat după primirea de la o altă persoană a bunurilor care au fost obținute ilicit de către acea altă persoană, făptuitorul le distruge, le abandonează, le aruncă sau realizează alte asemenea acțiuni asupra bunurilor în cauză.

De asemenea, o astfel de intenție lipsește atunci când, imediat după primirea de la o altă persoană a bunurilor care au fost obținute ilicit de către acea altă persoană, făptuitorul le examinează, le testează, le măsoară sau realizează alte asemenea acțiuni asupra bunurilor în cauză, după care renunță la ele, deoarece nu-i convin ca formă, gabarite, model, mărime, culoare sau dacă nu le poate utiliza conform destinaţiei din alte cauze.

Din dispoziția de la alin.(1) art.330^2 CP RM, aflăm că bunurile, care constituie obiectul material sau imaterial al infracțiunii, sunt deținute personal sau prin intermediul unui terţ. În ipoteza în care bunurile sunt deținute de un terț, acesta va avea calitatea de complice la infracțiunea specificată la alin.(1) art.330^2 CP RM. Desigur, aceasta cu condiția că respectivul terț a contribuit cu intenție și în urma înțelegerii prealabile cu autorul infracțiunii – la săvârșirea ei. Cât privește experiența altor țări, de exemplu, în Hong Kong, în Ordonanța cu privire la prevenirea corupției, alin.(2) art.10 se referă la deținerea bunurilor prin intermediul unui terț: „În cazul în care o instanţă constată, în urma unei proceduri desfăşurate pentru săvârşirea unei astfel de infracţiuni prevăzute la litera b) alineatul (1), ţinând cont de relaţia apropiată a acestuia cu învinuitul şi de alte circumstanţe, că există motive să se creadă că o altă persoană deţine resurse pecuniare ori proprietăţi în custodie sau în alt mod în numele învinuitului sau că a dobândit astfel de resurse sau proprietăţi ca dar de la învinuit, astfel de resurse sau proprietăţi vor fi, în absenţa unor probe care să dovedească contrariul, prezumate a fi sub controlul învinuitului”.

Infracţiunea prevăzută la alin.(1) art.330^2 CP RM este o infracţiune formală. Ea se consideră consumată din momentul deţinerii bunurilor în cazul în care valoarea acestora depăşeşte substanţial mijloacele dobândite şi s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obţinute licit.

Cu referire sintagma ,,depăşeşte substanţial mijloacele dobândite,, este încălcat principiul previzibilității legii penale. Astfel accesibilitatea legii priveşte, în principal, aducerea la cunoştinţă publică a acesteia, care se realizează prin publicarea actelor normative.

Pentru ca o lege lato sensu să producă efecte juridice, trebuie să fie cunoscută de destinatarii săi; efectele legii se produc, prin urmare, după aducerea sa la cunoştinţa publică şi după intrarea sa în vigoare. Astfel, Curtea de Justiţie a Comunităţilor Europene a statuat în mod constant că, în general, principiul se-

curităţii juridice interzice ca o măsură comunitară să producă efecte înainte de publicarea ei.

Cu referire la **latura subiectivă** prevederea de la alin. (1)art. 330²CP RM nu stabilește în mod expres care este forma vinovăţiei făptuitorului, însă, din studierea modalităților normative cu caracter alternativ ale infracţiunilor de îmbogățire ilicită, ajungem la concluzia logică că, infracţiunea de corupere pasivă prevăzută la alin.(1) art. 330² CP RM, poate fi realizată doar prin intenţie directă, fiind, astfel exclusă posibilitatea atestării intenţiei indirecte sau a imprudenţei (prin încredere exagerată sau neglijență). Agentul public înțelege foarte bine consecințele care vor surveni prin fapta infracțională primară și dorește ca acestea să survină adică patrimonial său să se mărească din mijloace obținute ilicit pentru realizarea scopului infracțiunii de îmbogățire ilicită prevăzută la alin.(1) art. 330² CP RM.

Latura subiectivă a infracțiunii de îmbogățire ilicită se realizează deci, prin intenţie directă: agentul public (persoana publică sau persoana publică străină) conștientizează faptul că la momentul săvârșirii faptei, bunurile, serviciile, privilegiile, avantajele sub orice formă nu sunt meritate în mod legal de către aceasta şi bunurile sunt obținute ilicit. Persoana publică sau persoana cu funcție de răspundere în această situaţie înțelege posibilitatea survenirii urmărilor grave care se pot produce pentru buna desfăşurare a activităţii sale de serviciu, consecinţă pe care, de altfel și dorește ca să survină.

Motivul infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 330² CP RM, se exprimă în majoritatea cazurilor în interesul material al persoanei publice, al persoana cu funcție de răspundere.

Unii autori sunt de părerea că scopul de cupiditate este obligatoriu pentru a atesta existența acestei infracțiuni, spre exemplu: „scopul de profit, în pofida faptului că în lege nu se indică în mod direct la acesta, prezenţa lui rezultă din sensul normei penale, deoarece se menţionează despre mărirea substanțială a mijloacelor obținute de persoana publică a unor avantaje ilicite”[8]; o altă opinie aparține doctrinarilor români, care consideră că: „în contextul vinovăţiei, infracțiunea se săvârşeşte cu intenţie directă, caracterizată prin scopul făptuitorului, respectiv: obţinerea unor mijloace suplimentare pentru a comite o altă faptă ilicită”.

În final, trebuie să menționăm că pentru determinarea laturii subiective a infracţiunilor de îmbogățire ilicită, nu este destul faptul de a stabili existenţa intenţiei directe la persoanele publice sau la persoanele cu funcție de răspundere, este necesar să cercetăm și alte aspecte importante, fapta primară de la care provin aceste mijloace ilicite precum şi la caracterul acestor acţiuni, dacă sunt legale sau ilegale, care a fost scopul și motivele care au stat la baza săvârșirii infracțiunii de către făptuitor, dacă la momentul săvârșii faptei, aceasta era o persoană responsabilă și conștientiza acțiunile sale infracționale etc..

În literatura de specialitate se artă că drept **subiect** al infracțiunii se recunoaște persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală și care, în baza faptului că posedă toate semnele prevăzute de lege pentru această categorie de subiect, și este pasibilă de răspundere penală.[9] Deci, subiectul infracțiunii trebuie să dispună de calitățile generale cerute de PG a CP RM la art. 21, și să posede calitățile circumstanțiale prescrise, explicit sau implicit, de articolul corespunzător.

Iar **subiectul** acestei infracțiuni prevăzute la alin. (1) art. 330^2 CP RM este persoana fizică responsabilă, care la momentul comiterii acestei fapte a atins vârsta de 16 ani. Este necesar ca subiectul să dețină calitatea specială de persoană publică sau persoană publică străină.

În esență, subiect al oricărei infracțiuni „este recunoscută persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală și care, în baza faptului că posedă toate semnele prevăzute de lege pentru această categorie de subiect, și este pasibilă de răspundere penală" [10]

În ceea ce privește „noțiunea de „*funcționar public*", aceasta fiind o noțiune de factură extrapenală, este subsecventă față de noțiunea „*persoană publică*" utilizată la alin.(1) art. 330^2 CP RM" [11]. În același context, la pct. 6.1 din Hotărârea Plenului CSJ cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție nr.11 din 22.12.2014, se menționează că „noțiunea „*angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public*", de asemenea este de factură extrapenală. Astfel, în acord cu Anexa nr.1 (Capitolul I, Secțiunea a II-a) a Hotărârii Guvernului privind punerea în aplicare a unor acte legislative, nr.1001 din 26.12.2011.

În concluzie criminalizarea îmbogățirii ilicite a avut loc de a facilitat recuperarea activelor de către autoritățile naționale și examinează provocările conexe pe care le-au experimentat în această privință. De asemenea, studiul abordează chestiunile cheie identificate de aceste autorități, printre care se numără punerea în aplicare a unor instituții și instituții eficiente regimuri legislative pentru criminalizarea, identificarea și urmărirea penală a îmbogățirii ilicite cu ajutorul asistenței juridice reciproce.

Astfel pentru o aplicabilitate și previzibilitate propun ca dispoziția art.330^2 să fie reformulată după cum urmează:

„(1) Deţinerea de către o persoană publică, personal sau prin intermediul unor terţi, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depăşeşte cu 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate sau mai mult mijloacele dobândite şi s-a constatat, în baza probelor, că acestea au fost obţinute ilicit de către o altă persoană...

(2) Deţinerea de către o persoană cu funcție de demnitate publică, personal sau prin intermediul unor terţi, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora de-

păşeşte 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate sau mai mult mijloacele dobândite şi s-a constatat, în baza probelor, că acestea au fost obţinute ilicit de către o altă persoană...

(3) Subiectului infracțiunilor prevăzute de prezentul articol nu i se aplică răspunderea în baza unui alt articol pentru primirea bunurilor de la persoana care le-a obținut ilicit".

Referințe bibliografice:

1. Legea Republicii Moldova pentru modificarea şi completarea unor acte legislative nr.423 din 23.12.2013 Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.47-48.
2. United Nations Convention against Corruption. http://www.unodc.org/pdf/crime/convention_corruption/signing/Convention-e.pdf
3. Joseph M. Pico and K.B.U., Cámara Nacional de Casación Penal (National Chamber of Criminal Appeals).
4. Brînză Sergiu, Stati Vitalie "Tratat de drept penal. Partea specială" Volumul II, Chișinău 2015, pag.928
5. Vitalie Stati "Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art.330[2] „îmbogățirea ilicită" din codul penal:controverse, soluții, Revista Națională de Drept Nr.9 p. 2 ." Chişinău, 2015,
6. Prevention of Bribery Ordinance. http://www.legislation. gov.hk/blis_pdf.nsf/6799165D2FEE3FA94825755E0033E532/6 60A25EA15B8C9D6482575EE004C5BF1/$FILE/CAP_201_e_ b5.pdf
7. Михайлов В. Статья 20 Конвенции ООН против коррупции об ответственности за незаконное обогащение и возможные направления отражения ее идеи в правовой системе Российской Федерации. В: Уголовное право, 2012, № 2
8. Grama M., Șavga A., Botnaru S., Grosu V. Drept penal, partea generală..., p. 207.
9. Brînză S., Stati V.Tratat de Drept Penal..., p. 927.
10. Legea RM cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, nr.158 din 04.07.2008, Monitorul Oficial al RM nr.230-232 din 23.12.2008.
11. Popov R. Subiectul infracțiunilor prevăzute în Capitolele XV și XVI din Partea Specială a Codului penal. Teză de doctor în drept, 2012, p. 139.
12. Convenţia ONU împotriva corupţiei din 31.10.2003. http://www.cdep.ro/proiecte/2004/400/40/5/conv445.pdf (vizitat 09.03.2017).